

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Lendavska ulica št. 61.

OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
IN 80 mm ŠIRINE K 1.—

Izhaja vsako nedeljo.

Posamezna številka velja 2 kroni.

NAROČNINA: ZA CELO LETO — 80 K
ZA POL LETA — — — — 40 K
ZA ČETRT LETA — — — — 20 K
ZA 1 MESEC — — — — 7 K

Liberalci pa komunisti

smo vsi — drági Prekmurec — šteri ne pléšemo tak, kak gospodje okoli „Novin“ fúčkajo. Mi smo nej túdijé, nej vrejdní na to, ka sunce na nás sija. Tak gučati pa je malo smešno. Cejlo delo tak vövidi, či bi što pravo, ká v Rim ali pa v Soboto samo edna pot pela — povejmo iz Črenšovec. Vsi ovi drúgi pa, šteri neščejo ali pa nemrejo skoz Črenšovec v Soboto priti, so nej na dobroj poti, so nej lüdjé, se jih moremo hábati — dolplüvati. Je nej lepo cejlo to delo. Pa bolij nás to, ár ránč tisti tak gučijo, šteri so na tom svejti poklicani, da Kristušovo lübézen predgajo. Mi poštitjemo pa lübito vsakšega človeka, či je naš nasprotnik ali naš prijatelj. Mi krščák zdignemo pred vsakšim, šteri za naše lüdstvo dela, vsakšega pomagamo v tom deli, ár mi tüdi to želejmo pa delamo na tom, naj vsi stáliši zadovoljni bodejo v Prekmurji.

Drúgo pa, ka nam žé v glávo požené krv, je rejč „komunisti“. Neščemo pa nemremo zdaj raztolmačiti tü, što je komunist, što je brezvörec, pa što je nej komunist. Nego Tebi — drági naš domačin — moremo pojasniti, pa Ti povedati, ka smo ránč mi bilij tisti, ki smo se borili za to, ka naj církev — církev ostáne, ka naj katekizem v šoli ostáne. Zató smo mi naše življenje reskirali, zató so na nás — gda so komunisti esi prišli — strelali kak na závce. Ali tiste, šteri zdaj kričijo, ka smo komunisti, nindri smo nej vidli.

Mi zató ne lüčamo kamen na tistoga, šteri nás grdou gléda. Nemamo vrejmena na to. Moremo se paščiti, ár smo vsi preveč zaostáli, pa dosta mámo za opraviti. Ali či mo se samo grizli pa šinfali eden drúgoga, či je to cejlo naše delo, té nigdár ne čakajmo bogša vrejmena; nej smo vrejdní, da bi nam dobro šlo.

Telko smo prisiljeni bilij napisati na notico v „Novinaj“ „zamüdili so naši liberalci“. Pa to ešče ednok moremo zabilježiti, ka ne pela samo edna pot v Soboto, povejmo iz Črenšovec. Što more komi zabrániti, naj ne ide po tistoj poti, štero je on za dobro spozno? Zakaj bi meo tisti čarno düšo, šteri nešče v klerikálsko trompöto pijati? Nás je sram, ka nemajo bogše argumente posvedočiti svojo pravico, kak z takšimi rečmi, za štere mislijo, ka do valále, indri li nej, ali pri pobožni ženskaj gvüšno. Nás bi radi zadávili, ár smo nijim na poti, ár ne trpimo, ka bi tisti ravnali z nami, šteri takšo falšno lübézen predgajo, ár ne püstimo, ka bi z sv. verov, pa z drúgimi božánskimi rečmi agitirali. Z pravov lübéznostjov delajmo za naše Prekmurje.

Vsebina: Kritično stánje naši delavcov. — Prekmurski grofi v Belgrádi. — Čistoča v M. Soboti. — Velki gavalér. — Zdaj valána právda. — Sokolski izlet naraščaja v Radincih itd. itd.

Zmešane numere

na Szápáry-jovom veleposestvi.

Na veleposestvi Szápáry-ja se je začnola pred ednim mesecom revizija knjig, štere je vodo poznáni dvorski g. Pečnik. Té knjige so začnoli preglédati dvá gospoda iz Murske Soboti, a nista jih mogla preštudirati. Zató sta prišla njim na pomoč ešče dvá gospoda iz Ljubljane, šteri razmijo takše knjige. Ali glej čüdo! Vsi štirje gospodje niso mogli dozdat vse prečteti, ka je g. Pečnik notri napisao. Po Murski Soboti právijo, ka je vse napisano arabski ali pa kitajski. Bog pa zná, či je g. Pečnik znao té jezike. Faktum je samo, da sta teva dvá gospoda iz Ljubljane tak trüdniva grátala — že prvle, kak bi samo polovico knjig prešteli — da so se mogli nazáj odpelati v Ljubljano, da se malo počinéjo njihovi možgani. Práviyo tüdi, da se njim mešajo ponoči v sanji numere pa se vse križa tak, da niti spati nemrejo. Kak se malo odpočinéjo, pridejo nazáj pa do dale šteli. Sam Bog naj jih obvaruje, da ne bi jih zmešale čüdne številke.

Kak je vido g. Pečnik, da vsi štirje gospodje tak dugo nemrejo pogrüntati njegove kajige, dao je 28. mája hitro napreči dvá vozá, napuno eden velki voz z kuframi, lesenimi kištami pa zpletanami kočári, da so konji komaj vlekli. Čüdno se nam zdi da je njegov máli kofer — šteroga je lansko leto sebov prineso — tak dobre fajte, da je porodo celi velki voz drúgi vékši kufrov, kočárov in kišt. Ka je lansko leto prineso v ednoj roki sebov, sta letos dvá konja komaj vlekla.

Prestrášeni g. Pečnik se je pozábo posloviti od svoji poznancov pa bežao je z avsemi vozovi po skrivnoj cesti za štalo. V toj zmešlingi je tüdi pozábo prekdati njegovomi namestniki ešče tisto, ka je na posestvi ostalo.

Bog zná či tüdi on ne vidi, kak se njegove numere po gospodovi glaváj krešejo.

Črenšovci — Dolnja Lendava.

Prekmursko lüdstvo nej se je moglo doséga-mao politično samostálno razviti. Prvič zató, ár so to vogri nej šteli pa tüdi nej dopüstili. O kakšoj slovenskoj politiki tistoga časa niti guča nej moglo biti. Oni so glédali samo, kak bi nájbole mogli vse pomadjarizirati. Drúgič pa zató, ár je nej bilou takši voditelov šteri bi právi smisao politike raztolmačili, šteri bi nej samo enastranko, v ednom političkom mišljenji uzgájali lüdstvo, nego bi pokázali na vse strani, naj si lüdstvo samo zaberé, štero za dobro, pravično i koristno spozna.

Vse ka smo dobili od politike, smo iz Črenšovec dobili. V obliki svéti pobožni rečáj so v nás ceplávali; tak so nam notri dávali okoli zavito z pocukranimi oštijami britko, čemerno medicino, pa gda smo se probüdili smo že zapleteni bili v mreži, pa smo vidli ka drúgi znami ravnajo. Što pa šče to meržo raztrgati, tistomi je jaj. Ali nekaj

more tü zmes biti, ár tak glásno so nigdár nej kričale »Novine«, kak zdaj té zádne mesece. Kak da bi što začno podkopávati fundament na šterom počiva cejla zidina klerikálskega ravnanja pri nas, kak da bi što zmes stopo, zdregao pa gori zmešao celo tisto mirno njihovo življenje. Ljüdstvo je začnolo glédati pa je vidlo, da je nej vse ránč tak kak bi moglo biti.

Istina, v Črenšovcih se zató dale küha pa piše, vsigdár nove pa nove fráze nájdejo, kak bi mogli ljüdstvo pri sebi zadržati pa vüpanje zaslužiti. V Črenšovcih je centrum, središče toga političnoga gibanja, pa vse od tistec ide dale v Doljno Lendavo. Tam je eden eksponent črenšovske politike, velki agitátor, šteri ešče od medü bole sladke reči má, šteri je na telko prijazen pred našim kmetom, ka nikáki zaista mislijo: to je tisti, šteroga smo čakali. Té gospod je gerent pa paša v Dolnji Lendavi — g. Sever!

Od toga gospoda niti nebi pisali, ali gda nam v pamet pridejo Črenšovci, on nam tuj v pamet pride. Té človik vsa sredstva ponüca kak bi li mogao dale voditi naše ljüdstvo, ár zdaj so že vsi goriprišli na njegove manipulácije, pa zdaj na ednoj vejki visi samo, njegova že od vse stráni zagrožena karijera. Odpüščen iz tiste mastne službe, gde je dobro priliko meo agitirati, za sébe sjajne šeite delati. Na vse načine dela, kak bi mogao svoje mesto rešiti. Vnogim klerikálcam bi žao bilo za njega, pa je zdaj edno novo metodo najšao, kak bi mogao vöpriti iz te neprilike.

G. Sever šče zdaj odpraviti namesništvo civilnega komisarijata, da bi on sam ostao brez kontrole, pa da bi upreženo ljüdstvo sam kočirao. On šče edini gospod v Lendavi biti, ka bi bole mogao za »ljüdstvo« delati. Pa, ár je njegov županski stolec ogrožen, zdaj pripravlja za svojo peršono plebiscit to je podpise pobira od Lendavčarov i županov, te pripravlja tüdi edno deputacijo v Ljubljano pa v Beograd, štera deputacija bi rešila njemi njegovo mastno župansko službo. Sever že dobro zná, na kakši način se pripraví ljüdstvo za takši plebiscit pa za takšo deputacijo. Velka pa puna je njegova torba, pa nemre tak friško prázna biti.

Interesántno je samo, ka sirmáki neščejo podpisati zavüpnico Severju, ár je on samo za bogatáše bio dober, tisti so vse dobili, a za siromáke je nej meo srcá.

Ne vérjemo ka bi se rešo za tov deputaciov Sever, ár ka je za smrt že zrelo, ka že smrdi, tisto nonč najčednejši doktor nemre v življenji zadržati. Tü tuj nede pomagala črenšovska kuhinja z svojim recepti.

Dárove na dečji dén.

Ob priliki „Dečjega dnéva“, v nedelo 5. junija t. l. se v Murski Soboti nabrále gospodične lepo šumo 7565 kron 6 filerov. Nabrále so:

Gospodični Sári—Gonda	1502 40 K
„ Kardos—Rituper	946 — „
„ Kovács—Máyer	813 20 „
„ Kardos—Stevancsec	807 40 „
„ Fasinger—Trautmann	800. — „
„ Hoyer—Kemény	756.80 „
„ Dittrich—Hartmann	534.44 „
„ Pen—Barbarič	485. — „
„ Nemes—Turk	423.22 „
„ Neszményi—Gumilár	266.40 „
„ Černe—Györi	230.20 „

Državna krajevna zaščita dece in mladine v Murski Soboti se vsém gospodičnam nabiralkam najtoplejšje zahváljuje za njihovo požrtvovalnost pri nabiranju; štero je doprineslo tak lepi uspeh.

Hvála iskrena tudi vsém dobrim darovalcom, ki so se velikodušno odzváli prošnjam nabiralk in pripomogli do tak lepe šume. Ránč tak se zaščita zahváljuje ravnateljstvu Mestne hranilnice, štera z dobre vole dálo na razpolago zadostno število nabiralnikov.

Prosimo pa p. n. gospodične, da nam idejo tudi v bodoče tak prijazno na roke, kak so to storile na „Dečji dén“.

Kritično stánje naši delavcov.

Ne pišemo radi od toga, kak žmetno zdaj živé eden pa drugi, cilou meštirjski i trgovski detičje, ár to je tak splošna znanost. Mi eto pot samo na kráci telko ščémo razložiti, kaj i što je tomi vzrok, ka v M. Soboti tak dosta jeste detičov vseféle meštirje brezi dela? Vzemimo na priliko: eden sobočki šlosar držij 3—4 inaše brezi detiča, gda ednomi inaši lejta dojpritečéjo, té ga v prvi 2—3 kédnaj odpošle, na njegvo mesto pa gor vzeme drugioga pojba za inaša. Detiča ne nūca v svojem veštati, záto ka tomi žé trbej pláčati (istina, ka samo pár koron bakšiša májo šego pláčati detičom naši májstri), on se ráj ogne toga »višašnjega« vódávanja, rájši de sam delo z 3—4-ami inašami. Razumlivo je v tákšo formo, či se slabo navčijo meštirje.

Zdaj rávno zadosta jeste pri nás tákši slabo navčeni detičov, štere na vékše lejko vidimo na

ulici státi i na štere nekrivično právimo, ka so manjácke, dénkrádjenci itd. Ali na to si ne zmislimo, ka nemajo, ne dobijo dela, či bi ránč najbogši delavci bilij. V normálnom cajti je pri nás nigdár ednoga delavca nej bilou brezi dela. Zdaj je to nači. Tomi vzroke zdaj nemremo po našoj vouli razložiti. Mi dobro poznamo naše prekmursko ljudstvo i známo, ka je škrbno, delavno i pokorno, njé nej trbej na delo trucatí. Či pa zdaj tákše cajte živémo, ka veštati, fabrike slabo ali sploy ne funkcijonirajo po cejlom svejti i za toga volo nema dela mnogo delavcov, to je zadosta žalostno, gdé pa bi se najšlo delo, tam pa rájši samo z inašami delajo.

Tistim detičom pa, šteri so v deli, njim tudi ne ide jáko cvetéče. Naši májstri i trgovci — kak sam žé odzgoraj opomno — samo bakšiš v prgiščo potéžijo, štero oni za »pláčo« zovéjo. Eden dogodek naprej prinesém, šteri se pred ednim letom zgodo v enoj oštariji, gdé so vkúp prišli ništerni sobočki májstri i so na hitro dobrevoule grátali (no, vej je to ešče nej greh), právi eden med njimi, ka je vino preveč drágo, na štero njemi te drugi odgovori, ka kaj on to mára, či de eden liter vina 50 koron koštalo, vej kaj je on inda za 5 koron napravo, zdaj (láni) 500 koron računa. Tákové gučij eden mešter, pa té ka bi nej drágoča bila. Ali či on má ednoga detiča, šteromi je inda na mesec fix 100 koron pláčo, zdaj njemi záto on ne pláčá *proporcionalno 10.000 koron*, liki samo 1000 koron. Nišče nonč ne želej od njih, ka bi telko pláčali, ali 1000 K je zdaj nej pláčá na mesec, z štere bi se lejko hráno i gvanto, to komaj na keden zadosta. Tudi nesmimo cój k tém računati tiste májstre i trgovce, šteri poštenejše honorirajo svoje delavce, samo ka tákše žmetno nájdemo pri nás. Ništerni tak malo pláčajo detičam, ka nás je ešče sram to šumo pisati, cejla mesečna pláčá njemi gor odide na tamplanje eden pár punčukov, na drugi gvant si pa naj nonč ne misli.

Mi nikoga neščémo nekrivično obsoditi, naš cio je pravica i pomáhati tistim, ki so prisiljeni na pomoč; známo, ka ne ide tak božno našim meštrom, námreč trgovcom, ka bi nemogočni bilij humanistično pláčati svoje delavce, či glih »velko« porcijo pláčajo, to známo potom, ka niti eden dén ne njájo vó svojo stáro návado, ka gorpoženéjo edno pár špricerov ali litrov vina. Nam se dosta delavcov pritožuje, pisem pa mámo cejli kúp, v šterih večféle nekrivičnosti pritožijo, ali mi smo záto dónok túo bilij dozdej. Nam se to trnok mrzij, gda se med sebov grzémo, da pa konštatiramo, ka večini nagodimo té, gda se za delavce,

za mladino, za bodočno generácijo borimo. Známo, ka so meštri i trgovci tudi v božnom stánji bilij, záto smo čakali, vej či se cajti na bougše preobrnéjo za njih, do previdni i v delo zemejo ništerne detiče, šteri so se pri njih vónávčili, šteri so pa v deli, tistim pa pobogšajo pláčo, či žé ednok tákše cajte živémo, ka drágoča dén za dnévom rasté, nej ka bi pádla.

Mi vidimo, ka na to žé duže kak edno leto zobstom čakamo, naši májstri i trgovci so nej previdni, na njuvo lojálnost duže nemremo čakati, njim trbej na nojéte klúknoti i za kákšo doségnost drastično gorstopiti. Dobro známo, ka se oni záto nedo smilúvali nad svojimi delavci, ka-koli mo mi pisali na njuvo opomnost, to ránč telko hasni, kak v púščino kričati, liki to li doségnemo, ka dalejšnji národ dónok znanost správi, ka takši huligáni jestejo med vrlim prekmurskim ljudstvom, šteri májo srcé iz nevolni, cotavni delavcov krv vócécati, vózdelati i od zdravja spraviti, na slednje pa stirati od sébe.

Nesmimo se tudi spozábiti od nečloveškoga, nerédnoga, dugoga delavnoga časa, pri naši meštraj nej notri vpelani rédni delavni čas na vóre, oni delajo od zorja do kmice nepretrgno tak delavne dnéve, kak na svétek ali v nedelo, té, gda po celoj Jugosláviji je urádo odločeni 8 vórni delavni čas. Rávno tá nerédnost je tudi pri trgovcaj, ki tak odpérajó pa zapérajó baute, kak njim v pamet pride, ti edni vgojdo ob 6. odpréjo i večér do 7—8. vóre odprejto držijo; ti drugi pa okoli 7. odprejto pa záto ob 6. zapréjo, ali poudné si niti eden ne voušči edno vóro počinka. Smešno je pri tom, ka jestejo ništerni starejši detičje, šteri nej ka bi voščili svojim mládim kolegám, ka bi se malo počinoli, ali kak obed oprávjajo, bežijo bauto gorodpérat, nej ka bi tej »skrbni« delavci tak trnok radi delali, liki s tém se ščéjo polúbiti z šefám. Pred pár kédni so se prekmurski trgovci organizirali i nastavili trgovsko grémijo. V prográmi májo, ka v tanáči tudi dvá delavca (detiča) mesto dobíta, šteriva ta zastopala trgovske delavce, ali to samo na papéri stoji, je nišče ne pozové v té tanáč, delavci se pa nonč ne brigajo za to, no ja, oni ešče nevejo, pa ne poznajo toga vožnost, nevejo, ka se samo organizirani delavci lejko bránijo proti šefov krimičau-ji.

Mislimo, ka je eto pot zadosta, kaj smo od žalostnoga stánja naši delavcov napisali. Razumlivo je, či dosta tihotápcev, valutni šiberov jeste v Soboti. Živeti moremo, ali to nemremo pa nesmimo do pústiti, ka bi tisti, za štere delamo, nebi naše delo honorirali.

LISTEK.

Tolvaj.

Po prekmurski zgodbi napiso Preksávski.

Tak dobro obiskano senje, kak je bilo vüzensko senje leta 18 . . . nišče ne pomli. Mnogi, šteri so prignali živino na senje, so se vráčali veséloga obráza, z loncami okoli pleča pa s punimi bugyeláriši domo. Med vračajočimi opázimo Pančorja iz Sv. Jürija, ki se živo pogučáva z Koplencerjem. Poulek pa stopata Feterlov Joža pa Baronov Hanzl.

»Drágo je bilou gnes; nejsam mogo kúpiti niti eden rép« — je pravo Pančor.

»Resan je tak, či glih ka je bilou dosta máre« sta pritrdila njemi Koplencer i Hanzl.

Samo Feterlov Joža je bio zadovolen. Odao je dvá teoca pa kravo za dobre pejneze.

Joža so žé stári mož bili, okoli 60 let pa strašno škrtlavi.

»No Joža, zdaj boš pláčao áldomáš?« — ga je drážo Hanzl, kak so se bližali Sv. Jürji.

»Bom« — je odgovoro Joža vsem na veliko čüdivanje, pa se je vzeo proti Raparjevi krčmi.

Či bi ga vidli kak se spremeno pri kupici zlátnoga Jeruzálemskoga vina. Pokázati se je šteo da ne zobstou izvoljen že toliko let za ritarja.

»Hej tí, Mirko to vino pa nej natur« — je zvao krčmarja.

»Ka, da nej natur, hižo stávim, da je.

»Jaz pa vse peneze ka sam gnes dobo, da nej natur — je trdo svoje Joža, vóvlecao denarnico pa jo na sto vrgao. Ostali so glédali ka to pomejni. Ešče bole so se pá čüdivali, gda sta se stavila na stou ranjški, što má pravico. Ali kak so se zasmijáli, gda je pelao Jože Mirka k okni, pokáže na cérkev i právi:

»Glej, ali je vino na-turn?«

»Ja, što pa je tak mislo« se je izgovárjao Mirko.

»No ne želém od tébe stávo, ali dáš za eden liter«.

»Tisto pa tisto«.

Za drugim litrom je prišo tretji, štrti, tak ka se je Joža kesno v noči domou vrno. Prvé pa kak je spát šou je šteo ešče ednok poglédati pejneze, štere je gnes dobo. »Ali gde je denarnica? Vej sam pa jo nezáj djao v žep, kak smo že pláčali v krčmi. Mogoče ie v drugoj žepi? Tudi nej! Gde je pa pri vrági? Ali sam jo zgübo? Mogoče v krčmi? Kapa či mi je što vzeo? Ali što?« Zdaj se je spomlo Hanzlna ki je preveč glédao njegovo denarnico, kak jo je v žep djao. »Či je on tisti« si je mislo. Nede pa škodilo da poglédam do krčme.

Zbüdo je hlápce, dao vužgati skaline pa začno škrbno iskati po cesti do krčme. Prábüdo je Mirka, preiskali so gostilno. Denárnice nindri. »Či bi tú zgübo, bi tú bila, ár nikoga nej bilou za vami v krčmo«, je gučo Mirko. Nezáj proti domi so ešče ednok iskali po cesti — a denárnice nindri.

Cejlo noč nej spao. Drugi dén je brez mira okoli hodo. Vsigdár premišlávo od zgübljeni pejneze. Vsigdár na Hanzlna mislo. On je tolvaj pa nišče drugi. Ali kak naj pokáže pa poznej, da Hanzl tolvaj.

(Dale prih.)

Civilno oblast pa prosimo, naj vpogledne malo notri v delavnice, pa de vidla naši delavcov žalostne razmere i njim stvori podlago, na šteroj bodo živel žitek, šteri njim pripada.

Právda in da zdaj

(Nadale.)

Či živé oča maloletnoga, te lejko oča *saški cajt* na biroviiji dozvoli, ka maloletni juš polnoletnik zadobij, či pa oča ne živé, té pa to včiniij tutor, a té more maloletni 20 lejt že *spuniti*. Obej dozvoli, očetovo kak tutora, more biroviija potrditi, nači ne valá.

Či máte nakanenje, ka idete v váraš v kancelajo kr. notároši, gdé ščéte delati zdávansko, prekđájansko ali glihínsko pismo, *vsa tá pisma so velávna samo či so napravljana pri kr. notároši*, pa jeste eden od prekjemalcev maloletni, ter naj sigdar z njim pride oče ali tutor, pa krstni list se bom prinesite. Či v takšo formo v kancelajo pridete, te lejko friško kontraktuš narédili z málimi stroški.

Ime žene. Po prvejši madžarski právdi je žena, da je z možom v hišni zákon stopila, svoje prvejšé imé po očeti gorobdržála. Tako na példo, či je Lukáč Mária v hišni zákon stopila z Kúhár Jánošom, té se je sigdár zvala Lukáč Mária ali Kúhár Jánoša žena Lukáč Mária.

Po zdajšnji právdi pa se žena zové sigdár po *zadnjem* moží, tak na példo se po zdávanji Lukáč Mária ne zové več Lukáč Mária, liki Kúhár Mária. Či pa naj se bole vöspozna, se napiše kčój ešče, kak se je zvala prvle po očí, na példo: *Kúhár Mária, rojena Lukáč*.

Tüdi, či Kúhár Jánoš merjé, pa žena živa ostáne, se njegova žena zové po pokojnom moží. Kúhár Mária je, da je prvi mrou, drugoč z drugim možom v hišni zákon stopila, to je z Benčec Jožefom. Te se zové zdaj po drugom zdávanji Benčec Mária. Gđa pa naj se bole vöspozna, se kčój napiše ešče imé, prvoga možá ter očeta v etakšo formo: *Benčec Mária, vdovljena bila Kúhár, rojena Lukáč*.

Či te edna žena na oblásti ali komaštéč piše, sebé naj sigdár tak napiše, kak zgoraj napisano.

Velke važnosti je, ka sigdár tüdi *hišno numero* kčój napišete, gdé ste stojéči. Na példo; Kúhár Mária, poljedelavka, Bákovci 35. V grüntni knjigi, kak tüdi vsepovsédi de velki réd, či mo znali za hišne numere. Madžari so prvle toga prvle nej delali, záto pa jeste telko falang v njuvih pismaj pa v grüntni knjigi.

Kak pa je z ženitnimi, prekđájanskimi in glihanskimi pismi? Mislimo, ka je dozđaj više, kak položno teh pisem nej velávno eti med nami.

(Dale.)

NOVICE

Na znánje. Kr. notároš v Murski Soboti üdputüva za eden keden, od 12. do 19. junija. Ali kancelaja de záto sakši dén odpreta i do njegovi čestniki urádovali.

G. Miro Kutin inženir pri agrárnoj reformi, se je sporočo z gdč. Štefikov, z bivšov poštaricov na pošti Murska Sobota. Čestitamo!

Prosimo tiste naročnike, šteri so v toj numeri dobili poštné položnice, naj označeno šumo na pošto dájo, pa tak poravnajo svoje stáre dugé. Nikoga ne buje té máli znesek, pa jih prosimo, naj glédajo za nove naročnike, ár či se samo združimo, düševno se okrepimo, bomo meli bodočnost.

Himen. Sobočki mladéniči zgúbijo ednoga jáko vroga i simpatičnoga člána. Fürst Eugen 19. junija de pelo pred oltár svojo snejo, Čakathurner Elo v Čakovskoj izr. cérkvi. Gratuliramo!

Lendavski župan Sever je šteo gozdne pa poljske čuváre zapriségati. Eden urádnik ga je mogao podučiti, ka on kak gerent, te pravice nema. Kak je to Severi v pamet prišlo, nevejmo. Mogoče, da se je že za komisára mislo, ali pa za ešče vékšega gospoda.

Prekmurski grofi v Belgrádi. Pozitivno známo, da se nahájajo zdaj naši grofi v Belgrádi. Grofe pa, šteri se ne držijo v Prekmurji, zastopajo tam njihovi fiškáliši. V Belgrádi je fiškáliš iz Dol. Lendave Dr. Németh, iz M. Sobote Dr. Vályi, Ernestina Batthyány iz Gornje Lendave i bivši upravitelj Balcz v Beltinci. Stvár je takša: Vsled agr. reforme so téj grofi zgúbili zemlo, zdaj je pa držáva sekvestrirala cejlo njihovo imánje. Pozitivne podatke mámo, ka je eden od tej gospodov dobo iz Belgráda od našega poslanca g. Klekl-na pismo, šteri vse grofe zové v Belgrád naj se tam pritožijo proti agr. reformi in naj po mogočnosti vse zemljo nazáj dobijo. Zdaj pitamo naše zapelane Prekmurce, je li je g. Klekl tisti, šteri ščé agrárno reformo, pa dela za ljudstvo? On od sebé bár to piše. Mislimo, da bi naši kmeti preveč dosta zemlé dobili či bi popi vroke vzéli vládanje pa bi oni tálati grofovsko zemljo. Nonč telko nej, ka bi nam za grob dojšlo.

Cvetko obsojeni na zápor. Pri mari-borskoj sodniji so obsodili g. Ludvika Cvetko-ja, pisáča pri dr. Sömeni, na 4 mesece, ár je svoj čas edno skakovsko mlinarico ogoljufao. Cvetko je proti toj obsodbi apelirao na višjo sodišče. Ne vörjemo, ka bi njegova apelácija kaj valála.

Velki gavalér. Mislimo, ka vsi Sobočanci dobro poznajo našega bivšega komisára pod bolševiškov vládov g. Gaber-ja. Té gospod zádnje dni, kak smo ga vidli, se je jáko vesélo oponášo. Vodou je nej pozno, samo stáro, močno, dobro vino. Smo ga pitáli, što je daó njemi pejneze, je od veseljá z bliskéčimi očámi pravo: »Eh, pojdje! Lenin mi je poslo. Zmága bolševizem. Živela sovjetska Rusija!« Nam je malo sumjivo bilou cejlo delo, pa smo začnoli iskati toga Lenina. Najšli smo ga v M. Soboti. Gaber je námreč od ml. Klomfára — šteromi je oča iz Amerike pejneze poslo, naj on tüdi ide v Ameriko — vöpocéco 7000 koron, ka prej on dobre zvéze má z konzulátušom, pa potne liste za njega lejko poskrbij. Istina, ka je on že ništernim indirektno, kak agent spravo potne liste v Ameriko z ednim bivšim pol. urádnikom, šteri je od tisti mao avanžiro za resortnoga šefa — seveda po protekciji — na pol. ravnateljstvi v Ljubljani, pa šteri so dobili od tej gospodov potne liste, so vsi srečno prek prišli v Ameriko. Té opominjeni pol. urádnik, s kim je Gaber v zavüpní zvézi bio, je pred pár kédni odišo, Gaber je več nej mogo potne liste lifrati emigrántom, ali záto je on dönok od dosta lüdi pejneze naprej gor vzöo, šterim je obečo, ka se za pár dni že lejko pelajo. Iz občine Dugavés je tüdi tak ednoga za velko šumo znoro. Nam se milijo, tej nesrečni lüdjé, ali veseli nás, ka je Murska Sobota zdaj že velko svetsko mesto grátalo, kak Zágreb ali pa Budapešt, ár takše vagabunte samo tam nájdemo. Hváležni smo Gáberji, šteri zdaj v Radencih čáka v Ameriko potüvajoče pašaše, ka je naš váraš tak gorizdigno. Nam se samo to ne razumlivo i čüdno vidi, ka je bivša policija od toga nika nej zvedla té, gđa v cejlom Prekmurji, ešče skož D. Lendave, lüdjé so znali ka v Murski Soboti jeste eden Gaber, bivši lüdski komisár za sovjetske vláde, šteri za 7000 koron potne liste správi v Ameriko. Vse to se zgodilo v Prekmurji (Europa!).

Madžarska nestrpnost. V Dol. Lendavi je nekša trgovkinja, štera se ne bráni tüdi slovenski grošov. K nej je prišla edna kodiškinja iz B. Tista pa jo je poslála na slovenske dáme, ár ona nikaj ne dá, pa ona samo madžarske siromáke podpéra. Dobro bi bilo, či bi oblásti malo bole strogo nastopili, pa bi pokázali toj Madžarki pot na Vogrsko.

G. Černy Viktor, školnik v Sv. Jürji, od koga smo pisali, ka je komunist bio i gđa je komunizem bukno, je príbežo v Prekmurje, se pri nás legitimiro i posvedočo, ka je nej bio komunist. Rejč má zdaj naš informát.

Čistoča v Soboti. Gđa je že od naše velke Sobote guč, moremo kaj pisati tüdi od čistoče v našem váraš. Sramotno je, kak naše ulice vövidijo. Vsepovsédi smétje, listje, slama, tráva. Vidimo, ka občinsko glavárstvo nikše brige nema za čistočo Sobote. Kanáliši pri Dobray-ji pa po cejloj Aleksandrovoj cesti so v takšem stánji, kak kakše svinjsko kopališče. Ze je nás sram. Či pa dešč ide, celo noč koncert mámo v tej grabaj. Pa žabe v sredini váraš se tak domá čütijo, kak na kakšoj cigánjskoj tanji. Či občina nema pejneze za to — ka pa ne vörjemo — naj prisili hižne gospodáre, ka pometéjo pa vréd zemejo prostor pred svojov hižov. Za občni hasek to lejko včiniijo. Či mo ešče dale čakali tak, cela Sobota augiásova štala postane, štero nigdár nemo mogli počistiti. Občinsko glavárstvo pa prosimo, ka na to zadevo v bodoče več paske obrné, pa naj edino šetališče v M. Soboti (gesztenyés) malo tüdi vréd správi. Či smo li siromáki ali záto smo lejko čisti.

„Skrb in Smrt“. Po cejloj Soboti lejpe i künstne plakáte vidimo, plakáte od naši učencov meščanske šole, ki priredijo v soboto ob 7. vöri v Dittrich-ovoj dvorani igrokaz »Skrb in Smrt«. Skrb pa Smrt. Cejlo življenje je skrb, a smrt je najvékša skrb. Vsi se skrbimo za krüha, vsi se mantrámo za življenje, pa celo naše življenje je nej drugo, kak vöktivöčna bojna za dobroto, za srečo za mir i za — smrt. To našo bojno za skrb pa to našo bojno za smrt do igrali naši — za skrb pa za smrt ešče nej vrejdní, ešče nej zreli — učenci, mládi borioči bodoče velke bojne. Vsi moremo tam biti!

Zakaj vsi pajdáši Domáče vérstvene štranke (DVS) pristopijo k Jugoslavanski demokrátski stranki (JDS)? Záto, ár je cil (program) DVS za Prekmurje rávno takši bio, kak je námen JDS za Jugoslávijo. JDS se tüdi za stvoritev zdrave i močne držáve, v šteroj more prilika dána biti za vsakšega, ki dela i se skrbi, da lahko dobro živé. DVS pa je zavzela stálišče, da se na podlági »vsi živeti ščémo i moremo« združimo i na nogé postavimo, da naše živlenske pravice bránimo. JDS je velka krepka organizácija i rávno telko pomejni za celi orság, kak je DVS namejnila biti za Prekmurje. Da pa osamlena, samo na raztrgano domáčo moč naslonjena, tak nej mogla potrebščin našega lüdstva zagovárjati, záto je prestopitev k JDS brezi odlášanja potrebna. Cili DVS ostánejo nespremenjene v JDS i tém leži se bodemo borili za nam potrebne pravice, ár známo, da močno partájo za hrbtom mámo. Novo imé partáje je več ali menje formaliteta, cili pa so itak ednáki, záto naj vsakši pajdáš DVS mirnoga srca pristopi k demokrátski partáji. Dokázite zrelo rasmenje do potrebne i vredne domáče organizácije! Pri priliki, gđa v Soboti hodíte, zglásite se v JDS pisárni! Na videnje!

Novo državno senje v Prosenjakovci. 18. junija bode veliko senje za živino in za vö zdevano blágo v občini Prosenjakovci, tá občina je dosegamao nej mela dovoljenjé za senje držánje. V tistom kráji od Murske Sobote daleč vkraj ležéčim občinam je to novo senje jáko potrebno, in potem njim nede trbelo tak daleč goniti tisto máro, štero kmeti k odaji májo, kak dosegamao. Pri tom prvom senji, prostorni dávek se nede pobirao Zato senje se je zavzela Demokrátska partája in je doségla, kak to vidimo, cejli uspeh.

Mura kvár dela. Pri občini Bistrica je Mura dozđaj že do 20 m zemlé kraj vtrgnola i dosta kvára včínila. Lüdstvo toga krája na pomoč prosi grádbeno sekcijo.

Ciganski tolvaji. V Dol. Bistrici so žandárje zgrabili 3 cigáne, šteri so šteli napásti Kukovca v Lotmerki. Pri cigánaj so najšli edno pükšo pa več revol. Cigánje so vöovadili, ka jih je 7 bilo, cela roparska banda — štirje so odbežali.

Prosimo sobočko c. publiko naj v stanovanjski zadevi se obrnejo direkt na pisarno stan. komisije pri okr. glavárstvu, ne pa, da člani stan. komisije sešerom na ulici z raznimi pitanji in prošnjami molestirajo. Ulica je ne prilična za rešenje takši prošnji, pa tudi je brez cila takše postopanje.

Prizadeti v stanovanjski zadevi, ki v »Slovenskom Národu« št. 121 pišta, ka se je zgodilo z vnoimi prizivi na Poverjeništvu za socialno skrbstvo proti sklepam Stanovanjske komisije v Murski Soboti, se dá sledéči pomirlivi odgovor: »Interesent naj malo potrpi komisija nikaj ne zgubi; kda se zadeva rédno reši, odgovor vsakši v roké dobi.

Starišem šoloobveznih otrok. Šolsko vodstvo v M. Soboti je nam sledéči dopis poslalo: Odkar pada Prekmurje pod Jugoslavijo se zapaža da je šolski obisk zelo slab. Zadnje čase je začel »Okrajni šolski svet« v Murski Soboti strogo postopati proti starišem otrok kateri neredno obiskujejo šolo, v bodoče pa bode postopal še strožje. Iz deklic je treba vzgojiti samostojno ženo, iz dečke samostojnega moža in to se zgodi le tedaj ako otroci redno obiskujejo šolo. Mnogo otrok gre po končnem letu po svetu služiti, in zelo žalostno je za takega otroka ako ne zna iz tujine niti pisma pisati materi, ali pa doblje nega očetovega pisma čitati. Šolski zakon v Jugoslaviji zahteva da vsak normalno razviti otrok do dvanejstega leta brezpogojno dnevno obiskuje šolo. Od dvanajstega do štirinajstega leta so pa olajšave in sicer delno oproščenje v svrhu dela. Delno oproščenje traja dva meseca. Tudi v delnem oproščenju ni dovoljeno dati otrokem težkih opravil, ker se otroka s tem telesno pokvari. Kako se otroka delno oprosti zvedo stariši pri šolskih voditeljih. Delna šolska oproščenja za letos so samo za mesec september in oktober, julija in avgusta so pa navadne počitnice.

Porcija na luksusno blágo v Beči. V dunajskem občinskem gyülejši je socialdemokratična stranka predložila zakonski stán, po šterom se naj na vsakše luksusno blágo porcija navrže. V Dunaji po tem zakonu de se za vse tisto blágo 15 percentov porcija plačivala, štero je za luksos imenüvano.

Nemški orság nam nazáj dá naše vagone in lokomotive. Na našo zahtevo nam nemški orság nazáj dá tisti 250 vagonov in 12 lokomotivov, štere je v bojnskom vremeni iz Srbije dálo odpelati. V tej vagonaj nam zdaj Nemčija nameráva poslati prvi transport živine, štero nam more dati za bojnsko škodo.

Tálanje Austro-ogrke železniške vagone. Zastopniki naše države, Čehoslovaške, Polse in Rumunije rešüjejo v Beči tálanje vagonov bivše austro-ogrke monarhije, štera množina se gor rastála med tej imenüvani državami. Keliko vagonov pride na tálanje, je že odločeno, keliko má edna ali druga država, to pa ešče nej.

Devalvácija vogrski vojni posojil. Hegedüš finančni minister je takši zákon napravó, po šterom se vojnsko posojilo doj za štempla in 20 percentov v kraj zeme, potom za ostánjeno vrednost, dešje pa najmënši intereš dávo.

POLITIČNI PREGLED.

JUGOSLÁVIJA ZASÉDE KOROŠKO. Ár je v Austriji poséбно pa v Beči i v Gráci velka agitácija za prikapčenje Austrije k nemškemi oršági — ka pa ne dopüsti antánta — je dobila Jugoslavija nalog, da zaséde Koroško. Okoli Maribora pa Pliberka je že mnogo soldákov, šteri čakajo samo komando za maršéranje v Koroško. Slovensko Koroško lüdstvo tüdi žmetno čaka prihod jugoslovenski vojákov, šteri bi jih oslobodili od nemškega vládanja. Tak bi med Austrijov pa Jugoslavijov Dráva bila meja.

REGENT ALEKSANDER SE ŽENI. Zdaj ka je regent Aleksander v Pariz odpotüvao, dosta pišejo listi o njegovej ženitvi. Ženitev našega regenta je velkoga političnoga pomena. Pred boj-

nov bi mogao že zéti edao hčérko rususkoga cára. Od toga so zdaj odstopili. Rusija je uničena, cárska dinastija tüdi odtirana. Zdaj morejo na drugo králesko bogato hižo glédati, z šterov bi se povékšao ugled ne samo naše králeske dinastije, nego cele naše Jugoslávije. Listi mislijo, da bo edna angleška princezinja kraljica Srbov Hrvatov i Slovcov. Drgoč pa že pišejo, ka je naša bodoča kraljica nekša burbonska princezinja, potom toga pa bi dobili v franciji večje i vékše prijátele.

MADŽARI V NEVOLI. V velkoj brigi so Vogri za zapadno Madžarsko. Po mirovnoj konferenci more Madžarska celi zapadni tao z lejpm stárim várašom Sopronom vréd prekpüstiti nemškoj Austriji. Dugo se že pogájajo med sehom glede toga tála Vogrskoga orsága, ali zdaj Austrija odločno zahteva naj dobi že ednok tisto ka nej pripáda. — V Budimpešti je bio velki shod, gdé so protestirali Vogri proti toga, da bi že tak málo njuvo domovino ešče bole razcepkali.

Gospodárstvo.

Mnogi so se že pritožili da za tisto pognojeno zemlo, štero je od njih vkraj vzéla agrárna reforma ne dobijo nikšo odškodnino (kártérítész). Te pritožbe je agrárna direkcija etak rešila:

Za pognojeno polje ali pa za takšo polje štero je preráno ali ešče ne posejano se stári pa novi arendáš glede odškodnine lejko medseboj zglihata. Či ne bi se mogla zglihati, določi odškodnino edna komisija, v štero si izvóli ednoga člána prejšnji zakupnik, ednoga novi, ednoga pa pošle agrárni urad v M. Soboti. Te slednji je predsednik komisije. Vsakša stránka pláča polovico stroškov. Lánsko jesénsko gnojenje more novi zakupnik celo plácati, za gnojenje pa, od šteroga se je že dobilo kakši prirast (termész) se samo pláča polovično. Za starejšo gnojenje se ne pláča. Tisti pa, šteri je bio právovremeno (pred obdelovanjem) obveščen, da ne dobi dale tisto zemlo v árendo, pa jo je li zorao pa posejao, ne dobi nikšo odškodnino. Pozovémo naše kmete naj se glede takše odškodnine zglihajo, ár edna komisija štera bi mogla vöpriti na lice mesta, bi jáko drága bila.

Drága bo krma. V Murski Soboti je váraš zlicitirati dao trávo štera je zrásla pred bolnicov na tistoj máloj triuglastoj zemli. Za to trávo je je dobila občina ne menje kak 2065 kron. Drága bo krma, a v Prekmurji je pa malo trávnikov.

Posláno.*

Izjava.

Podpisana Flegar Káta, poljedelavka v Bakovcih 8., izjavljám, da nisem nigdar morala dati pismošó 4 K, kadar mi je prinesel mojo siromaško penzijo po 36 K na mesec, niti ni pismošó od mene kaj in kadarkoli zahteval. Tudi izjavljám, da nisem nigdar v tem smislu poročála uredništvu tednika »Novine«, kakor to pišejo v svoji 23. številki z dne 5. junija 1921, temveč je to uredništvo samovoljno v tem smislu poročálo v svojem listu. Mesečne penzije za mojim pokojnim možem imam 36 K, pismošó mi običajno vroči 40 K, na kar moram seveda pismošó 4 K vrúiti. To je v istini cela zgodba o štirih kronah.

Obžalujem, da se je tako krivično sumničilo v »Novinah« pismošó in dovolim, da se sme ta moja izjava v »Prekmurskem Glasniku« in »Poštnem vestniku« na moje stroške objaviti.

Bakovci, dne 4. junija 1921.

Flegar Káta l. r.

* Za vsebino tega spisa uredništvo toliko odgovorno, koliko to določa zakon. Uredništvo.

SOKOLSTVO.

Okrožni zlet naraščaja v Radincih. V nedeljo 12. julija priredi »Mursko sokolsko okrožje« v Radincih na J. Vogler-jevem travniku celodnevni zlet naraščaja. Dopoldne so na sporedu tekme naraščaja, popoldne pa javen nastop. Iz Murske Sobotice se odpeljemo z vozovi v nedeljo ob 7 uri zjutraj. Zbirališče pri državni narodni šóli. Vrnemo se iz Radinc ob 6 uri, tako, da bomo dospeli do pol 8 ure zvečer že v Mursko Sobotico nazaj. Vabimo vse prijatele otrok in Sokolstva, da se v nedeljo skupno poradnjejo z našo mladino ter z njo pelati v Radinci. Po javni telovadbi je prosta zabava. Odbor.

Što nüca šteinkol

se naj glási pri Czipoth Viktor-i trgovina z lesom, drvami in šteinkolom, Murska Sobotica, Slovenska ulica 251.

Tam se dobij vsaka množina fájni erjávi šteinkol za mlatidev in právi čaren šteinkol za drugéféle potrebčine, kak za cigeo žgati in za prosto

Nisike cejne! kútrjávo. Hitro se dobij!

NA ODAJ JE

eden Styria-Puch motorbicikli, 2 cilinderni 6-7 Hp, z 3. prestávami, za 3 lüdi, v dobrom stánji pri Mencingar I. mehanikári v Murski Soboti.

TIKVENO OLJE

garantirano čisto, se dobi po najnižjoj ceni pri **A. Sagadin** trgovci z ledrom v BELTINCI.

Málo vérstvo

z zidanov hišov, tri minute od cérkve, hiša je pripravna za vse, **jo odá Rudolf Horvatič** v Križevcih ali Sv. Križ pri Lotmerki.

Leder, kože in poplati.

Küpüjem vseféle kože, tüdi vzemem v delo vseféle sírove kože, štere se izdelüjejo v fabriki I. Sinigoj, prvléj Steijer v Ljutomeri. V zálogi mam vseféle ledra, poplate in tüdi vse šusterske potrebčine. Poglednite v zálogo.

ALBIN SAGADIN

trgovina z ledrom

v BELTINCI, (Prekmurje).

RAZGLAŠÜJTE v »PREKM. GLASNIKI.«